

ISSN 2181-922X

O‘ZBEKISTON:

TIL VA MADANIYAT

ADABIYOTSHUNOSLIK

2025 Vol. 2 (2)

www.literature.tsuull.uz

Bosh muharrir: Shuhrat Sirojiddinov

Bosh muharrir o'rinbosarlari: Nurboy Jabborov
Bahodir Karimov

Mas'ul kotib: Sohiba Madirimova

Tahrir kengashi

Nusratulla Jumaxo'ja, Iqboloy Adizova, Abdulla Ulug'ov, Dilnavoz Yusupova, Islom Yoqubov, Qo'ldosh Pardayev, Umida Rasulova, Akrom Dehqonov, Olim To'laboyev, Tozagul Matyoqubova, Shermuhammad Amonov, Shahlo Hojiyeva, Orzigul Hamroyeva, Ilyos Ismoilov, Sohiba Umarova, Gulbahor Ashurova, Ilhom Sayitqulov, Gulzoda Soatova, Dildora Rahmonova, Zilola Shukurova, Furqat To'xtamurodov, Sarvinoz Rasulova.

Jurnal haqida ma'lumot

“Adabiyotshunoslik” – “O'zbekiston: til va madaniyat” jurnalining adabiyotshunoslik yo'nalishidagi seriyasi bo'lib, yilda to'rt marta nashr etiladi.

Jurnalning **“Adabiyotshunoslik”** seriyasida o'zbek va jahon adabiyoti tarixi, xalq og'zaki ijodi, adabiyot nazariyasi, o'zbek mumtoz adabiyotining qo'lyozma manbalari va matnshunoslik muammolari, jadidchilik va jadid adabiyoti, zamonaviy adabiy jarayon, adabiy tanqid hamda qiyosiy adabiyotshunoslik yo'nalishidagi eng yangi tadqiqotlar e'lon qilinadi. O'zbek va jahon adabiyotshunosligi erishgan so'nggi yutuqlari aks etgan ilmiy maqolalarni nashr etishga alohida diqqat qaratiladi. Maqolalarning ilmiy saviyasi va tahliliy quvvati yuqori bo'lishiga e'tibor beriladi.

“Adabiyotshunoslik” seriyasida O'zbekiston va xorijiy davlatlarning e'tirof etilgan atoqli olimlari, oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilari, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar hamda magistrantlarning ilmiy maqolalari nashr etiladi.

“Adabiyotshunoslik” seriyasi 2022-yil yanvar oyidan chiqa boshlagan.

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

O'zbekiston, Toshkent, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko'chasi, 103.

Email: adabiyotshunoslik2022@gmail.com

Website: www.uzlc.navoiy-uni.uz

www.literature.tsuull.uz

MUNDARIJA

MUMTOZ ADABIYOT TARIXI

Iqboloy Adizova

Millatni uyg'otuvchi kuch5

Shermuhammad Amonov

Ahmad Tabibiyning mustazod she'rlarga bog'langan taxmislari 20

Furqat To'xtamuratov

Muhsiniy she'riyatida qo'llangan ma'naviy san'atlarning ijodkor g'oyaviy niyatini ochishdagi o'rni38

Hulkar Sulaymonova

"Rasailu-l-Xorazmiy" asarining qo'lyozma nusxalari geografiyasi52

Sanobar Muxamedxodjayeva

Alloma Mahmud Zamaxshariy va uning ijodiy faoliyati64

Aziza Muratova

Alisher Navoiy ijodida Yusuf (a.s.) obrazi75

Aziza Almardonova

Orifona g'azallarda nafs tarbiyasi85

Nargiza Boymuratova

Lutfiy she'riyatida orif obrazi94

Kamola Allanazarova

She'riyatda davr muammolari va ma'rifat talqini105

Nafisa Tuxsanova

Sa'dulla Siyoyevning "Shaybonixon" obrazini yaratishda badiiy mahorat117

Mubina Abbasova

Yangi O'zbekiston boburshunosligi123

ZAMONAVIY ADABIYOT MUAMMOLARI

Abdulla Ulug'ov

Badiiy asarda adabiy qahramon portretining o'rni va ahamiyati132

Islomjon Yoqubov

“Jaloliddin Manguberdi” dramasi badiiy jozibasini208

Umida Rasulova

Hikmatlarda odam va olam konsepsiyasi221

Tozagul Matyoqubova

Fikr va tuygʻuni yagona rakursda uygʻunlashtirgan shoir230

Sarvinoz Rasulova

Tohir Malik asarlarida qatagʻon qurbonlari taqdirining aks etishi241

Matluba Norbaboyeva

Oʻzbek xalq maqollarida yetimlik motivi talqini251

Usmonova Sharifa

Muhammad Alining “Mangu quyosh” romanida obrazlar xilma-xilligi260

Sarvinoz Rasulova, Madina Bolliyeva

Balladada tuygʻu tasviri270

Oygul Matkurbanova

Qamchibek Kenja hikoyalari ayol obrazi279

Dilovar Nurmurodova

Abdurashid Nurmurodov ijodida urush mavzusining aks etishi291

Shalola Davletova

Borxes ijodining falsafiy talqini300

Maʼrifat Alimqulova

Mamatqul Hazratqulov hayoti va ijodiga chizgilar309

Habiba Ergasheva

Faxriyorning sheʼriy tarjimalari320

Muharram Ibodullayeva

Biografik metodning badiiy asarni oʻrganishdagi imkoniyati ...330

Faxriyorning she'riy tarjimalari

Habiba Ergasheva¹

Abstrakt

Ushbu maqolada zamonaviy o'zbek she'riyatida o'ziga xos uslubga ega bo'lgan ijodkor Faxriyorning she'riy tarjimalari tadqiq etilgan. Ijodkor Edgar Allan Po (AQSh), Pablo Neruda (Chili), Maris Chaklays (Latviya), Kristofer Merrill (AQSh), Atanas Ganchev de Treysi (Fransiya) kabi shoirlar ijodidan tarjimalar qilgan. Ushbu tarjimalar janr va mavzu ko'lamiga ko'ra rang-barangdir. Tarjimalar, asosan, erkin vaznda, ba'zan esa barmoq vaznida ekanligi kuzatiladi. Ularning mavzusi goh ishq-muhabbat, insoniy tuyg'ular haqida bo'lsa, gohida esa ijtimoiy-falsafiy xarakter kasb etadi. Maqolada tarjima she'rlarning poetik xususiyatlari, jumladan, badiiy tasvir vositalari, mavzu ko'lamiga, janr xususiyatlari, qofiyalanish tizimi tahlilga tortilgan. Tarjimalar orasida sonet va sarbast janridagi she'rlar alohida ahamiyat kasb etadi. Aynan shu janrlar Faxriyorning o'z ijodida ham boshqa janrlarga qaraganda ko'proq salmoqqa ega.

Kalit so'zlar: *barmoq vazn, erkin vazn, sonet, sarbast, dengiz, ritm, badiiy g'oya, ohang, poeziya.*

Kirish

Ijod – izlanish demakdir. Har bir ijodkor borki, yangilikka, tasavvurini boyitishga intilib yashaydi. Shu intilish ijodkorlarni jahon adabiyoti maydoniga yetakladi. Xorij adabiyotiga bo'lgan qiziqish XX asr boshlarida milliy adabiyotshunosligimiz va she'riyatimizda natija ko'rsata boshladi. Bu borada jadidlarimizning, ayniqsa, Hamza, Cho'lpon, Fitratning hissasi beqiyosdir. Bu davrda she'riy vaznlar o'zgarishi va buning natijasida yangi she'riy janrlarning adabiyotimizga kirib kelishi yaqqol namoyon bo'ldi. Jumladan, aruz vazni o'rniga barmoqning ommalashib borgani, erkin, sarbast, sonet, mansura, oq she'r kabi janrlar aynan shu davrda paydo bo'lgani fikrimizni dalillaydi. Fitrat, Cho'lpon, Oybek, Maqsud Shayxzoda, Usmon Nosir kabi ko'plab ijodkorlarning rus va u orqali yevropa adabiyotidan qilgan tarjimalari bizga jahon adabiyoti bilan

¹ Ergasheva Habiba O'ral qizi – tayanch doktorant, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

E-mail: habibaergasheva23@gmail.com.

ORCID ID: 0009 0004 6996 2299

Iqtibos uchun: Ergasheva H. 2025. "Faxriyorning she'riy tarjimalari". *O'zbekiston: til va madaniyat*. 2(2): 320-329.

tanishish imkonini berdi. Asr davomida Ozod Sharafiddinov, Asqad Muxtor, Shuhrat, Said Ahmad, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Asil Rashidov, Ibrohim G'afurov kabi qator millat oydinlari tomonidan amalga oshirilgan badiiy tarjimalar adabiyotimiz xazinasini yana-da boyitishga xizmat qildi.

XX asrda o'zbek she'riyatidagi tarjima ham hajman, ham mazmunan boyigani adabiyotshunoslar va o'quvchilar tomonidan e'tirof etilgan. She'riy tarjimada Asqad Muxtor, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Rauf Parfi mehnatini alohida ta'kidlab o'tish joiz. Hozirgi avlod vakillaridan tarjima masalasi bilan shoir Faxriyor jiddiy shug'ullanib kelmoqda. Shoir nafaqat badiiy tarjima, balki ilmiy, falsafiy va publitsistik maqolalar, yetmishdan ziyod teleserial, hujjatli va badiiy filmlar, kinosenariylarni ham mahorat bilan tarjima qilgan. Biz ushbu maqolada shoirning faqat she'riy tarjimalari haqida to'xtalishni maqsad qildik.

Asosiy qism

Faxriyorning she'riy tarjimalari "Dardning shakli", "Ayolg'u" va "Izlam" (2017) to'plamlaridan o'rin olgan. Shoirning eng katta she'riy tarjimasi Edgar Allan Poning (AQSh) "Temurbek" dostonidir. Shuningdek, Pablo Neruda (Chili), Maris Chaklays (Latviya), Kristofer Merrill (AQSh), Atanas Ganchev de Treysi (Fransiya) kabi ijodkorlar she'rlaridan tarjimalari mavjud. Tarjimalar goh an'anaviy barmoq vazni, goh sonet, gohida esa erkin vazn – sarbast ko'rinishida namoyon bo'ladi. Ma'lumki, she'riy tarjima nasriy tarjimaga nisbatan biroz ko'proq iste'dod talab qiladi. Chunki tarjimon vazn va janr talablaridan chetga chiqmagan holda she'rdagi lirik tuyg'u, poetik mazmunni aks ettirib berishi muhim ahamiyat kasb etadi. "Tarjimon asar ruhiga kirib, asar mag'zini "o'ziniki"ga aylantira olsagina uning o'girmalari muvaffaqiyatga erishadi." [Hamdamov U., 2020, 86-b.]

Faxriyor Pablo Neruda ijodidan 14ta sonet va bitta "Mushukka qasida"ni tarjima qilgan. Sonetlar orasida 11 va 14 bo'g'inli misradan tashkil topgan sonetlar ko'proq, ba'zan bir misrasi 13 va 15 bo'g'indan iborat bo'lgan sonetlar ham ko'zga tashlanadi. Ularda, asosan, ishq-muhabbat mavzusi kuylanadi. Ba'zan erishilmagan muhabbat, ba'zida armonga aylangan sevgi, ba'zida esa muhabbat haqidagi falsafiy qarashlar taqdim etiladi. E'tiborlisi, bir o'rinda lirik qahramon butun insoniyat ulug'lagan sevgiga qarshi isyon qilib, sevgini zolim deya ataydi:

Binafshaday tikandan toj kiygan zolim sevgi,
ehtiroslar zo'ridan hurpayib olgan buta,
g'azab oti yag'rinin yara qilgan g'am tig'i,
nechun qay yo'llar bilan yuraginga yo'l solding? [Faxriyor, 1997, 56-b.]

Sonetning keyingi katrenidan ham sevgiga qay yo'llar bilan ko'ngliga kirgani haqidagi so'roqlar bilan murojaat qilinadi. Ayon bo'ladiki, isyondan foyda yo'q. sevgi hech bir ko'ngilga ruxsat so'rab kirmaydi. Sevgan qalbga g'azab begona, zolim deya nisbatlangan sevgiga she'r oxirida *sevgijon, kuydirgijon* deya izoh berish muhabbat oldida taslim bo'lishdan dalolat beradi.

Nur, shu'la, soya, zulmat kabi tasvirlar Faxriyor she'rlarining poetik mazmunini ochib berishda muhim ahamiyat kasb etadi, bu tasvirni tarjimalarda ham uchratamiz. Nur oshiq-mashuqni bir-biriga bog'lab turadigan ko'zga ko'rinmas ilohiy zanjir vazifasini bajaradi. Insonni Yaratganga bog'lab turguvchi vosita ham aynan shu nurdir. Tarjima sonetlarda uchraydigan nur timsoli ana shunday mazmunni ifodalaydi. "*Nur haqda so'zalarsan sen menga unda*" misrasi yoki bir sonetning quyidagi so'nggi tertseti fikrimizni dalillaydi:

Men, sen va nur – bularsiz "biz" qaror topmagaydir.

Zamin va zulumatning hududidan narida omon qolgaydir faqat ishqning so'nggi shu'lasi [Faxriyor, 2000, 241-b.].

Men va senni "Biz"ga aylantiruvchi, ya'ni qalblarning ruhiy birlashuviga sabab bo'luvchi kuch nurdir. Butun zaminni zulmat qoplaganda birgina shu'la qolsa ham, bu ishqning shu'lasi bo'lishi begumon. Chunki, ishq nafaqat inson qalbini yuksaltiradi, balki butun zamin, koinotni muvozanatda tutib turguvchi ilohiy qudratga ega tuyg'udir.

Tarjima asarlarda o'quvchi diqqatini tortadigan unsurlardan biri bu – shoir yashagan makon va zamon haqidagi tasavvurlarni beruvchi atamalarining (toponim, gidronim, oronim kabi) tarjimada qanchalik aks etishidir. Chunki bu holat she'rning umumiy kayfiyatiga ta'sir qiladi. Pablo Neruda sonetlarining tarjimasida daryo, dengiz, ba'zi o'simlik va ayrim gul nomlari borki, bizga shoir yashagan makon haqida tasavvur hosil qilishga yordam beradi:

Yo'l ko'rsatar dengizning lojuvard chiroqlari.

Bu ismning harflari – suvning nuqra oqimi, [Faxriyor, 1997, 54-b.].

Do'nadi dengizning dunyoqarashi [Faxriyor, 1997, 58-b.].

Dengiz shovqinini yengamiz endi. [Faxriyor, 2000, 236-b.].

Kema, dengiz va kun – bari bir-bir yitadi. [Faxriyor, 2000, 242-b.].

Shu kabi jumlalarda shoirning ijodiga, ilhomiga dengizning ta'siri sezilganligi ko'rinadi.

Faxriyor jahon poeziyasining qator janrlari poetikasini yaxshi o'rganishi bilan bir qatorda, sonet, rondel, raspodiya, elegiya kabi G'arb she'riy janrlarida she'rlar ham mashq qildi. Ayniqsa, sonet shoir ijodidagi eng salmoqli janrlardan biri hisoblanadi. Ijodkorning deyarli har bir to'plamida sonetlar uchun alohida bir bo'lim ajratilgan. Shoir sonetlari mavzu ko'lamini jihatidan ham, poetik strukturasi jihatidan ham mukammal holatda deyish mumkin. Biroq tarjimada asosiy o'rinni sarbast egallagani kuzatildi. Sarbast tarjimasi ijodkor uchun sonet tarjimasiga nisbatan she'rning badiiy g'oyasini to'liqroq yetkazish imkonini beradi. Sonetlarda tarjimon amal qilishi kerak bo'lgan qolip – poetik struktura, vazn va qofiyadan chiqib ketmaslik talabi asar g'oyasini batafsil ochib berishga to'sqinlik qiladi. Natijada sonetlarda ba'zan qofiyaga umuman amal qilmaslik, ba'zan och qofiyadan foydalanish, ba'zan esa bo'g'inlar sonining mos kelmasligi kabi holatlarga duch kelamiz. Bu Pablo Neruda sonetlari tarjimasida ham aks etadi.

She'rning ta'sirchanligini oshiradigan badiiy tasvir vositalari talaygina. Ijodkor xayolida kechgan tuyg'uning aynan o'zini bergandan ko'ra uni turli tasviriy vositalar yordamida ifodalaganda she'rning badiiy qiymati yana-da oshadi. "She'r leytmotivini, mohiyatini, teran mazmunni to'g'ri anglashda jonlantirish orqali faol obrazlar darajasiga ko'tarilgan jonsiz narsalar va mavhum tushunchalar tahlili katta ahamiyatga ega" [B.Sarimsoqov, 2022, 73-b.].

Faxriyor she'rlari mohiyatini anglashda tashbeh va ko'chimlarning o'rni beqiyos. Ijodkorga modernist shoir sifatida qaralsa, o'zigacha bo'lgan davr she'riyatida uchramaydigan shakl va vositalardan foydalanishi tabiiy hol. Chunki modernizmning xususiyatlaridan biri ham ijodkor tasavvuridagi tuyg'uni o'zgacha ramz va metafora bilan ifoda etishidir. Faxriyorning tarjimalarida ham bu holatga duch kelamiz. "*Shoxdagi yaproqday titraydi yurak*", "*shirang chak-chak tomar yarangdan*", "*qochayotib, yugurar quyosh, ketayotib, suzib boradi*", "*Mo'yqalamni jonga botirib*" (Maris Chaklaysdan), "*o'tga qo'l sol, tutgin uning zangor hovurin*", "*sen yurakning azob, qiynoqlaridan yasab olding o'zingga ajoyib bir shohsupa*", "*boshhoqlar mavjidan yasarsan meni*", "*to'sgin oy nurini nafasing bilan*", "*mushk-anbarlar oshyon qurib yoyilgan*", "*lahza, qum,*

yomg'irning xushbo'y daraxti", "ko'zlaring sanchmadi bu xanjarni" (Pablo Nerudadan) kabi betakror qiyoslash va jonlantirishlar ko'zga tashlandi.

Faxriyor latviyalik shoir Maris Chaklays ijodidan jami 7ta she'r tarjima qilgan. Ularning ayrimlari barmoq, ba'zilar esa erkin vaznda. Mavzusiga ko'ra aksariyat she'rlar o'quvchini mushohadaga chorlovchi falsafiy mazmunga ega she'r hisoblanadi. Shulardan biri "Bo'ron ko'tarilgan shaharda" misrasi bilan boshlanuvchi she'r. She'rda bo'ron ko'tarilgan shahar holati va undagi ijtimoiy hayot tasvirlanadi. Bu talotum dunyoda insonlar umrlari davomida ba'zan yaxshi, ba'zan yomon ishlar qilib hayot kechiradilar. Inson hayoti davomida ilm olishga intilgani sari, shu ilm vositasida o'z dunyoqarashini boyitib, fikrlarini mustahkamlab boraveradi. She'rdagi bo'ronni turli ijtimoiy-siyosiy jarayonlar deb hisoblasak, yetuk ilmi insonlar – ildizlari baquvvat daraxtlardir, turli ijtimoiy muammolar – quturgan shamol qo'porolmasligi mazmuni anglashiladi. Xulosa o'laroq berilgan so'nggi bandda shu holatga ishora qilingan:

Bo'ron ko'tarilgan shaharda
odamlar o'rmoni. Quturar shamol,
ildizlarni qo'porolmas u qattol,
bo'ron ko'tarilgan shaharda [Faxriyor, 2000, 247-b.].

She'rning ritmi ham o'ziga xos tuzilishga ega, yengil o'qiladigan, qo'shma vaznda bo'lib, 6+3, 6+5, 6+5, 6+3 shaklida turoqlangan. Qofiyalanishi nisbatan kam uchraydigan a-b-b-a tizimida.

Faxriyorning hajman yirik tarjimalaridan biri bu amerikalik ijodkor Edgar Allan Poning "Temurbek" dostonidir. Poema shoirning 1927-yilda nashr etilgan "Temerlane and Other poems" ("Temur va boshqa poemalar") to'plamidan o'rin olgan. Ushbu poema o'zbek tiliga Miraziz A'zam va Faxriyor tomonidan tarjima qilinib, "Jahon adabiyoti" va "Jannatmakon" jurnallarida bosib chiqilgan. Poemada buyuk sarkarda Amir Temurning umri so'ngida olis o'tmish xotiralariga qaytib, ko'nglidan kechgan kechinmalari tasvirlangan. Bu hislar shunchalik samimiyki, unda goh iqrorlik, gohi hislarga taslimlik, gohida esa mamnunlik tuyg'ulari aks etgan. Garchi bunda badiiy to'qima hayotiy reallik bilan qorishiq bo'lsa-da, tuyg'ularni tasvirlashda, avvalo, muallif, undan so'ng tarjimon mahorati namoyon bo'ladi. "Lirik turdagi asarlarning asosiy belgisi ochiq ko'rinib turgan yoki poetik tasvir zamiriga yashiringan subyektning ruhiy holati, sezimlari, hissiy olami, tuyg'ular tizimi ekan, bu

turdagi matnni tekshirishda ayni o'sha jihatlarga e'tibor qaratilishi, tuyg'ularning samimiyligi, ifodaning hissiyligi va she'rxonda emotsional intellektni qo'zg'aydigan darajada bo'lishi singari lirik asarning saviyasini yuksaltiradigan omillarni topishga, ularning qanchalik o'rnida qo'llanilganini tekshirishga diqqat qaratish joiz." [Qozoqboy Y., Muhayyo Y. 2016, 241-b.]

"Temurbek" poemasining yozilishida Bayronning ijodiy ta'siri borligi ta'kidlagan adabiyotshunos M.Xolbekov quyidagi fikrlarni bildirgan: "Edgar Poning "Temurbek" poemasi mazmunan Bayronning "Sharq poemalari"ga kiruvchi dostonlari va "Napoleonga bag'ishlangan oda"siga o'xshab ketadi. Bu asarlardagi romantik tuyg'ular, jo'shqinlik hamda ruhiy iztiroblar tasviri bir-biriga juda yaqin. Shuningdek, shoir poemasida Bayron qo'llagan to'rt stopali yamb uslubidan ham foydalanilgan" [Xolbekov M. 2009, 6-b.].

Poemada poetik strukturani mukammal deb bo'lmaydi, ya'ni strofalar son jihatidan bir xil hajmga ega emas. Bu holat tarjimaga bog'liqmas, poemaning asl variantida ham bandlardagi misralar sonining xilma-xilligini ko'rishimiz mumkin. Lekin bu farqlanish she'rning qofiya tizimiga ta'sir qilmagan. Har band o'z ichida qofiyalangan.

Yana bir amerikalik ijodkor Kristofer Merrill ijodidan 12ta she'r Faxriyor tomonidan tarjima qilingan. Bu tarjimalar shoirning "Izlam" (2017) to'plamiga kiritilgan. Ular orasida uchta nasriy she'r – mansura, bitta syuita, oq she'r va verlibr – erkin she'rlar mavjud. She'rlarda vazn talablari, janr xususiyatlariga deyarli amal qilingan. Ya'ni "Futbol koptogini o'ynar bolakay" misrasi bilan boshlanuvchi oq she'rning boshidan oxirigacha 11 bo'g'inli vazn saqlanib qolgan bo'lsa, "To'fon", "Chunki" va "To'siq" nomli mansuralar ham nasriy she'r talabi bo'yicha o'ziga xos ritm, ichki qofiya va poetik ohang asosida qurilgan. Sarbast she'rlar ham ma'lum ohangdoshlik, ba'zi o'rinlarda ichki qofiyaga ega bo'lishi kabi xususiyatlari bilan xarakterlanadi.

Faxriyor tarjimada faqat Amerika she'riyati bilan cheklanib qolmadi, Yevropa she'riyatiga ham murojaat qilib ko'rdi. Xususan, fransuz she'riyati vakilidan qilingan tarjimalar shoir to'plamlariga kiritilgan. Fransiyalik ijodkor Atanas Ganchev de Treysining "So'ngsiz yolg'izlik" turkumidan 27ta she'rini tarjima qilgan, she'rlarning barchasi "Izlam" (2017) to'plamidan o'rin olgan. She'rlar erkin vaznda yozilgan sarbast she'rlardir. Ushbu turkumda shoir umrining so'nggi yillaridagi fikrlari, jumlada, vatanga muhabbat, hayot, abadiyat, jon va ruh mavzularidagi falsafiy qarashlari tasvirlanadi,

bunday she'rlar avtopsixologik lirikani hosil qiladi. Bu o'tkinchi dunyoda jismda ruh omonat ekan, inson umrning ma'nosini anglashi, faqat go'zal yashashga intilishi, hamisha haqiqat tomonida bo'lishi kabi fikrlar shoir she'rlarining asosiy mazmunini tashkil etadi. So'z qadri ijodkor uchun benazir tuyg'u, ijodkor so'z bilan tirik. Shoir zoti umrining so'nggida – o'limidan oldin ham o'zidan go'zal she'r qolishi istaydi. Shoir she'rlari orasida bu istak ham aks etadi. Shuningdek, she'rlarda bu hayot va jism abadiy emasligi, faqatgina ruh abadiy qolishi, shuning uchun inson ruhini yuksaltirishi zarur degan mushohadalar ko'zga tashlanadi.

Italiya germetizmining yirik vakili Eujinio Montale ijodiga qiziqqan Faxriyor, shoirning she'rlariga munosabat bildirib, she'rlari tahliliga bag'ishlangan ilmiy maqola yozgan. Garchi Montale she'riyatidan qilingan tarjimalar Faxriyor to'plamlariga kiritilmagan bo'lsa-da, ayrimlari ilmiy maqolada berib ketilgan. Montale she'riyati haqida Faxriyor quyidagicha fikr bildirgan: "Shoirning sinchkov nigohidan, nozik tasavvuridan hech narsa chetda qolmaydi, inja bir munosabat o'laroq asta-sekin qog'ozga ko'chadi. Faqat rakurs o'zgaradi. Ayni hol yangicha fikrlash tarzi, yangicha tashbehlarini yetaklab keladi. She'rning oddiy o'quvchi ko'nikib qolgan shaklidan tashqari "bir she'r – bir shohbayt", "bir she'r – bir tashbeh", "bir she'r – bir xulosa" singari formati deymizmi, o'zgarib mutlaq yangicha bir struktura vujudga keladi. Natijada uning qanaqa qolipga solingani ham sezilmay qoladi:

Shafaq zarlantirgan devorga
tushgan sertish palma soyasi
yangi kunning darakchisiday
yoki xush bir xabar voyasi

Issiqxona tashida g'ofil –
sukunatni uyg'otib tunda
yengil qadam g'ichirlar... Bu – sen,
takrorlana boshlaysan menda" [Faxriyor, 2020, 27-b.].

Xulosa

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, Faxriyor shoir sifatida milliy she'riyatimizda ko'plab eksperimentlar qilib kelmoqda, janriy va shakliy yangiliklar olib kirishga hissa qo'shmoqda. Bunda, albatta, jahon poeziyasidan tarjimalarning o'rni muhim. Chunki bir xalqning she'rlarini tarjima qilish asnosida o'sha xalqning she'r poetikasi ilmidan ham xabardor bo'lib boraveradi. Shoirning Amerika va Yevropa she'riyati poetikasi haqida chuqur bilimga egaligi fikrimizni

dalillaydi.

Shoirning tarjimalaridagi janrlar o'zining ijodida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, sonet, verlibr, mansura, oq she'r kabi she'r shakllari o'z ijodida ham, tarjimalarida ham eng faol shakllar hisoblanishini guvohi bo'ldik. Shu bilan bir qatorda she'r anglatgan poetik mazmun ham shoir kayfiyatiga ta'sir ko'rsatadi. Ayrim tarjima she'rlarda hayotning abadiy emasligi, umrning o'tkinchiligiga ishora qiluvchi kayfiyat mavjud va bu Faxriyorning ijodiga ijodida ham aks etadi. Xususan, Faxriyor sonetlarida ekzistensializm mavjudligini shoir sonetlari haqida maxsus tadqiqot olib brogan olim B.S.Mixaylichenko tahlillar misolida tasdiqlagan.

Adabiyotlar

- Фахриёр. (1997). Дарднинг шакли. – Тошкент: Ёзувчи. – Б. 63.
- Фахриёр. (2000). Аёлғу. – Тошкент: Шарқ. – Б. 255.
- Фахриёр. (2017). Излам. – Тошкент: Akademnashr. – Б. 366.
- Фахриёр. (2020). Метаҳикоялар оралаб. – Тошкент: Akademnashr. – Б. 285.
- Hamdamov, Ulug'bek. (2020). Jahon adabiyoti: modernizm va postmodernizm. – Toshkent: Akademnashr. – B.285.
- Саримсоқов, Баҳодир. (2022). Бадийлик асослари ва мезонлари. – Тошкент: BOOKMANY PRINT. – Б. 251.
- Йўлдош, Қозоқбой., Йўлдош Муҳайё. (2016). Бадий таҳлил асослари. – Тошкент: KAMALAK. – Б. 462.
- Холбеков, Муҳаммаджон. (2009). “Эдгар По ва юлдуз қисмати.” *O'zbekiston adabiyoti va san'ati*, 12-iyun.
- Rasulova, S. The Nature of Fantastic Stories.
- MADINA, B. (2024). BADIY ASARLARDAGI MAKTUBLARNING G'ARBONA VA SHARQONA TARANNUMI RASULOVA SARVINOZ SADATOVNA, Toshkent Davlat Ona tili va adabiyoti Universiteti katta. *TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI*, 559.
- Rasulova, S. (2024, December). TO 'RT QAHRAMON VA TO 'RTTA YO 'L. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 12, pp. 172-175).
- Расулова, У. (2014). ИЗОБРАЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА И ПРИРОДЫ В ЖАНРЕ ПОВЕСТИ. *Paradigmata poznání*, (2), 75-79.
- Sharipova, M. M., & Rasulova, U. (2023). “OYDINDA YURGAN ODAMLAR” ASARIDA MILLIY URF-UDUMLAR TALQINI. *Philological issues are in the eyes of young researchers*, 1(1).

Poetic translations of the Fakhriyor

Habiba Ergasheva¹

Abstract

This article analyzes the poetic translations of Fakhriyor, a contemporary Uzbek poet known for his unique style. The author has translated works by poets such as Edgar Allan Poe (USA), Pablo Neruda (Chile), Māris Čaklais (Latvia), Christopher Merrill (USA), and Atanas Ganchev de Treysi (France). These translations are diverse in terms of genre and theme, predominantly written in free verse, with some in syllabic meter. The themes range from love and human emotions to social and philosophical issues. The article examines the poetic features of the translated poems, including artistic imagery, thematic scope, genre characteristics, and rhyme systems. Among the translations, sonnets and free verse (verlibr) poems hold particular significance. These genres also carry more weight in Fakhriyor's own creative work compared to others.

Keywords: *syllabic meter, free verse, sonnet, sarbast, rhythm, artistic idea, tone, poetry.*

References

- Faxriyor. (1997). Dardning shakli. – Toshkent: Yozuvchi. – B. 63.
Faxriyor. (2000). Ayolg'u. – Toshkent: Sharq. – B. 255.
Faxriyor. (2017). Izlam. – Toshkent: Akademnashr. – B. 366.
Faxriyor. (2020). Metahikoyalar oralab. – Toshkent: Akademnashr. – B. 285.
Hamdamov, Ulug'bek. (2020). Jahon adabiyoti: modernizm va postmodernizm. – Toshkent: Akademnashr. – B.285.
Sarimsoqov, Bahodir. (2022). Badiiylik asoslari va mezonlari. – Toshkent: BOOKMANY PRINT. – B. 251.
Yo'ldosh, Qozoqboy., Yo'ldosh Muhayyo. (2016). Badiiy tahlil asoslari. – Toshkent: KAMALAK. – B. 462.
Xolbekov, Muhammadjon. (2009). "Edgar Po va yulduz qismati." O'zbekiston adabiyoti va san'ati, 12-iyun.
Rasulova, S. The Nature of Fantastic Stories.
MADINA, B. (2024). BADIY ASARLARDAGI MAKTUBLARNING G'ARBONA VA SHARQONA TARANNUMI RASULOVA SARVINOZ SADATOVNA, Toshkent Davlat Ona tili va adabiyoti Universiteti

¹ *Ergasheva Khabiba* – PhD student, Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi.

E-mail: habibaergasheva23@gmail.com.

ORCID ID: 0009 0004 6996 2299

For citation: Ergasheva H. 2025. "Poetic translations of the Fakhriyor". *Uzbekistan: Language and Culture*. 2(2): 320-329.

katta. *TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI*, 559.

Rasulova, S. (2024, December). TO 'RT QAHRAMON VA TO 'RTTA YO 'L. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 12, pp. 172-175).

Расулова, У. (2014). ИЗОБРАЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА И ПРИРОДЫ В ЖАНРЕ ПОВЕСТИ. *Paradigmata poznání*, (2), 75-79.

Sharipova, M. M., & Rasulova, U. (2023). "OYDINDA YURGAN ODAMLAR" ASARIDA MILLIY URF-UDUMLAR TALQINI. *Philological issues are in the eyes of young researchers*, 1(1).

MAQOLA TAQDIM QILISH TALABLARI

O'zbekiston: til va madaniyat (O'zTM) – zamonaviy O'zbekiston (sobiq Turkiston) bilan bog'liq bevosita Markaziy Osiyo mintaqasini birlashtiradigan til, tarix, san'at, etnografiya, madaniyat va ijtimoiy fanlar sohalarini qamrab olgan ilmiy jurnaldir. O'zTM munozarali, zamonaviy, innovatsion, konseptual jihatdan qiziqarli, original mavzudagi ilmiy tadqiqotlarni nashr qiladi. Jurnal lingvistika, adabiyotshunoslik, tarjimashunoslik, din, falsafa, ilohiyot, fan, ta'lim, metodika, sotsiologiya, psixologiya, tarix, madaniyat, san'at, etnologiya, etnografiya, antropologiyaga oid ilmiy yo'nalishdagi maqolalar va taqrizlar hamda konferensiya hisobotlarini qabul qiladi.

I. Maqola taqdim etish uchun umumiy talablar

Qo'lyozmalar o'zbek, ingliz, rus, fors, shuningdek, boshqa turkiy tillarda ham qabul qilinadi. Agar muallif o'z maqolasini jurnalning muayyan sonida nashr ettirmoqchi bo'lsa, unda qo'lyozma jurnal nashridan kamida besh oy oldin taqdim etilishi lozim.

Qo'lyozmalar MS Word (.doc) formatida (uzlangcult@gmail.com) elektron pochta-siga yuboriladi. Iqtiboslar va izohlar uchun MS Word menejerini qo'llash mumkin.

Barcha qo'lyozmalar tahririyatga muallif (mualliflar) haqidagi qisqacha ma'lumot bilan taqdim etiladi.

Asosiy matn *Times New Roman* shrifti, 14 hajm, satr oralig'i 1 interval, hoshiyalar chapdan 3 sm, o'ngdan 1,5 sm, yuqori va pastdan 2 sm bo'lishi kerak.

Maqolalar *The Chicago Manual of Style, 16th Edition* formatida shakllantiriladi. Maqola matni 3 000–5 000 so'zdan iborat bo'lishi kerak.

O'zbek va ingliz tillarida 100–150 so'zdan iborat abstrakt (Abstrakt) va 5–10 so'zdan kam bo'lmagan kalit so'zlar (o'zbek va ingliz tillarida). Abstraktda maqolaning qisqacha mazmuni va dolzarbligi, tadqiqot natijalari aks etishi lozim.

Adabiyotlar ro'yxati 5 sahifadan oshmasligi kerak.

Kitobga taqriz (ingliz yoki boshqa tillarda bo'lishi mumkin) 1500 so'zdan oshmasligi talab etiladi.

Taqriz formati: 1) sarlavha: kitob nomi, muallif (mualliflar), nashr qilingan shahar: nashriyot nomi, nashr yili, sahifasi soni. Narxi, ISBN raqami, (qattiq/yumshoq muqova); 2) taqriz so'ngida: taqrizchining F.I.O., ish joyi, pochta manzili.

II. Maqola bo'limlarini rasmiylashtirish

Maqola nomi – normal harflarda, to'q bo'yoqda, 16 hajm.

Maqola nomi o'zbek va ingliz tillarida (agar maqola boshqa tilda yozilgan bo'lsa, maqola yozilgan til va ingliz tilida) beriladi.

Maqola kirish, asosiy qism bo'limlari va xulosadan tashkil topadi.

Maqola bo'limlari sarlavhasi – to'q bo'yoqda, 14 hajm.

III. Maqolada tarjimalardan foydalanish

Boshqa tillardagi matn yoki boshqa manbalar tarjimoni aniq ko'rsatilishi kerak. Agar matn maqola muallifi tomonidan tarjima qilingan bo'lsa, u holda "tarjima muallifniki" shaklida beriladi.

Rasmiy nashrdan olingan tarjima-matn tahrir qilinmaydi.

Zarur holatda tarjima matnga sana, turli diakritik belgilar va boshqa elementlar kiritilishi mumkin.

Tarjima qilingan matn olingan manba nomi asl holicha beriladi. Zarur deb topilsa, uning nomi qavs ichida berilishi mumkin.

Geografik nomlar tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Tashkilotlar nomi tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Davr nomi rasmiy qabul qilingan shaklda beriladi.

IV. Ko'chirma va tarjima parchaning berilishi

Manbadan olingan ko'chirma parcha asosiy matndan 1 qator tashlab ajratiladi, satr oralig'i 1 interval, markazda, 12 hajmda yoziladi.

Ko'chirmaning tarjimasi qavs ichida () satr boshidan yozilishi kerak. Bunday ko'chirma *Times New Roman* shrift, 12 hajm, normal yozuvda beriladi.

V. Havola va izohlar berish

Manbaga havola matn ichida to'rtburchak qavsda [] beriladi. Havola qilingan manbalar bir nechta bo'lsa, ular nuqtali vergul (;) bilan ajratiladi.

Izohlar tegishli sahifa pastida, tartib raqami bilan joylashtiriladi.

VI. Qo'lyozma (toshbosma) manbalar va nashr etilgan asarlar bibliografiyasi

Bibliografiyada muallif yoki asar nomi satr boshidan, boshqa barcha qatorlari xatboshidan yoziladi. Adabiyotlar *bibliografiyada* o'zbek lotin alifbosi tartibida ko'rsatiladi.

V.1. Qo'lyozma va toshbosma manbalar bibliografiyasi

Qo'lyozma yoki toshbosma manbalarni bibliografiyada o'zi yozilgan grafikada berish maqsadga muvofiq. Lotin alifbosidagi transliteratsiyasini berish ham mumkin. Ba'zan qo'lyozma asarning nomi muallif ismidan oldin yozilishi ham mumkin.

Muallif nomi. Ko'chirilgan asr (agar mavjud bo'lsa). Asar nomi. Qo'lyozma (toshbosma): saqlanayotgan joy, inventar raqam.

Xondamir. XV asr. Makorim ul-axloq. Qo'lyozma: O'zFASHI, № 742.

Matnda qo'lyozma (toshbosma)ga havola berish:

[Xondamir, Makorim, 17^a]

VII.2. Kitoblar uchun

Bibliografiyada:

Familiya, ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Qudratullayev, Hasan. 2018. *Boburning adabiy-estetik olami*. Toshkent: Ma'naviyat.

Matnda kitobga havola:

[Familiya kitob nashr yili, sahifa raqami]

[Qudratullayev 2018, 99]

Agar bir muallifning bir yilda nashr qilingan kitoblaridan foydalanilgan bo'lsa, bibliografiyada kitobning nashr yili o'zbek lotin alifbosi harflari bilan ajratilib ko'rsatiladi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (a). *Alisher Navoiy: manbalarining qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (b). *O'zbek adabiyotining falsafiy sarchashmalari*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Sirojiddinov 2011 (a), 99]

[Sirojiddinov 2011 (b), 67]

Ikki muallif tomonidan yozilgan kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Abdurahmonov, G'anjion, Alibek Rustamov. 1984. *Navoiy tilining grammatik xususiyatlari*. Toshkent: Fan.

Matnda kitobga havola:

[Familiya va Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdurahmonov, Rustamov 1984, 52]

Agar kitobning uch va undan ortiq muallifi bo'lsa, bibliografiyada barcha mualliflarning ismi to'liq yoziladi. Bunday kitobga havola qilinganda, birinchi muallifning ismi yozilib, davomida *va boshqalar* deb ko'rsatiladi:

[Familiya va boshqalar nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va boshqalar 2010, 847]

Kitob yoki to'plam maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Kitob yoki to'plam nomi*, Ism Familiya, Ism Familiya muharrirligida, maqola sahifasi raqamlari. Shahar: Nashriyot.

Abdug'afurov, Abdurashid. 2016. "Badoye' ul-bidoya"ning tuzilish sanasi". *XX asr o'zbek mumtoz adabiyotshunosligi*, Olim To'laboyev muharrirligida, 174–184. Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti.

Matnda kitob yoki to'plam maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdug'afurov 2016, 176]

Elektron shaklda nashr qilingan kitoblar uchun:

Elektron kitobning bir nechta formati bo'lsa, bibliografiyada foydalanilgan format ko'rsatiladi. Elektron kitobning internet manzili (URL) hamda shu manba olingan sana ko'rsatilishi lozim.

Elektron kitobni bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. URL. Foydalanilgan sana.

Mamatov, Ulug'bek. 2018. *O'zbekiston madaniyatida tarixiy janrdagi tasviriy san'at asarlari*. Toshkent: Mumtoz so'z. <https://kitobxon.com/uz/catalog/sanat/>. 12.03.2019.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Mamatov 2018, 11]

Ikki mualliftomonidan yozilgan elektron kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. Internet adres (URL).

Sirojiddinov, Shuhrat va Sohiba Umarova. 2017. *O'zbek matnshunosligi qirralari*. Chikago: Chikago universiteti nashriyoti. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 2017, 19-hujjat]

VII.3. Jurnal maqolasi uchun

Chop etilgan jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi". *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari.

Mahmudov, Nizomiddin. 2013. "Termin, badiiy so'z va metafora". *O'zbek tili va adabiyoti* 4: 3 – 8.

Matnda jurnal maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Mahmudov, 2013, 5]

Elektron jurnal uchun:

Elektron jurnal uchun jurnalning DOI manzili ko'rsatiladi. Agar DOI manzili mavjud bo'lmasa, internet adresi ko'rsatilishi kerak (URL). DOI – bu o'zgarmas ID bo'lib, internet tarmoqlarining elektron adreslari tizimiga ulangan, ya'ni manbani boshqaruvchi <http://dx.doi.org/> manzildir.

Elektron jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari. DOI adres (yoki URL).

Aminov, Hasan. 2018. "O'zbekiston san'atida temuriylar siymosi". *O'zbekistonda xorijiy tillar* 2: 246 – 253. doi: 10.36078/1596780051.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Aminov 2018, 248]

7.4. Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal uchun

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasiga havola matn shaklida beriladi (masalan, Muhammadjon Imomnazarovning 27.02.2005dagi "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida chop etilgan maqolasida

aytilganidek...); odatda, bunday manbalar umumiy adabiyotlar ro'yxatida keltirilmaydi. Agar keltirilsa, kitoblarga qo'yiladigan talablarga asosan beriladi.

Agar onlayn maqolaga havola berilayotgan bo'lsa, uning internet manzili (URL), maqola olingan sana ko'rsatilishi kerak.

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Gazeta-Jurnal nomi*, nashr sanasi. Imomnazarov, Muhammadjon. 2005. "Jomiy "Xamsa" yozganmi?." *O'zbekiston adabiyoti va san'ati*, January 25.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Imomnazarov 2005, 4]

Elektron gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi*, nashr sanasi. Internet adres.

Jabborov, Rustam. 2019. "Navoiyning Tabrizda yashagan xorazmlik kotibi". *UZA: O'zbekiston Milliy axborot agentligi*, 08.12. <https://uza.uz/uz>.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Jabborov 2010, 17]

Maqola so'ngida foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosi tartibida beriladi. Adabiyotlar ro'yxati ikki qismdan iborat bo'lishi, birinchi qismda foydalanilgan adabiyot chop etilgan grafikada yuqorida ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtirilishi, ikkinchi qismda esa barcha foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosida berilishi talab qilinadi. Misol uchun:

Adabiyotlar

Баранов, Х.К. 1958. Арабско – русский словарь. Москва: Наука.

Adabiyotlar

Baranov, X.K. 1958. Arabsko – russkiy slovar. Moskva: Nauka.

Maqolani rasmiylashtirish talablarining ingliz tilidagi variantini "*The Chicago Manual of Style, 16th Edition*" qo'llanmasi yoki <https://www.chicagomanualofstyle>. havolasidan ko'rib olishingiz mumkin.

GUIDELINES FOR CONTRIBUTORS

Uzbekistan: Language and Culture is an academic journal, publishing research in linguistics, history, literature, translation studies, arts, ethnography, philosophy, anthropology and social studies. We aim to publish cutting edge, innovative, conceptually interesting, original case studies and new research, which shape and lead debates in multifaceted studies. We do not publish economic analyses or policy papers. Any opinions and views expressed in publications are the opinions and views of

the authors, and the publishers are not responsible for the views/ reviews of the contributors.

The journal is published four times a year. The language of articles can be English, Russian and Uzbek. Other Turkic languages are also welcomed. In addition to research articles, the journal welcomes book reviews, literature overviews, conference reports and research project announcements.

1. General

- Submission Guideline

1. Manuscripts may be submitted at any time during the year. However, if the author wishes to have his/her manuscript published in a certain issue of the journal, the submission should be made at least five months in advance of the proposed publication date.

2) Manuscripts should be submitted by email (uzlangcult@gmail.com) as an attachment in MS Word document (.doc) format and use MS Word Source.

3) All manuscripts should be submitted with a cover page including an email address, a mailing address and a short introduction about the author(s) /contributor(s)'.

2. Manuscript format

1) The main texts should be written in Times New Roman font, 12 point, and single-spaced in 44 pagination with 1-inch margins.

2) Submissions must follow the author-date system of The Chicago Manual of Style, 16th Edition.

3) Quotations are given in brackets in the text.

4) A research article should normally be no more than 9,000 words in length, including the following contents:

- an abstract of 150-200 words (in English, Russian, and Uzbek) and seven to ten keywords;

- a list of references of no more than five (5) pages;

- tables and figures, if any.

5) A book review should generally be about 1,500 English words (or other languages) in length, and must include the heading and closing in the following format:

- Heading: Title of the Book. By Author's Name(s). City of Publication: Publisher Name, Year. pp. Price, ISBN:, (hardcover/paperback).

- Closing: Book reviewer's name, affiliation and postal address at the end.

6) Style Points Headings. Limit: Four levels.

Level 1. Title Style (e.g. the first letter of each word upper case, except prepositions), Bold, and 14 point.

Level 2. Title Style, Italics, 14 Point.

Level 3. Modified "down" style (first letter upper case, or first letter of first two words if the first word is an article), Bold, and 12 point.

Level 4. Modified down style, Bold, 11 point.

3. Style and Usage

1) Translation

- Translated excerpts from classical texts or non-English sources should be annotated with clarification of its original/published language and translator. Likewise, "Author's own" translations of quoted texts should be noted as such.

- The author is expected to provide an English translation of key terms in the work, rather than a translator without expertise in the subject.

- Excerpts or quoted texts from published translation will not be edited. However, UzLC editors may query or modify translations of key terms or texts provided by the author.

- Where necessary, short supplementary information such as dates, an item in its original characters, or the Romanized form of a non-English item, may be included.

- Names of foreign publishers, and titles of sources published in a foreign language should primarily appear in Romanized form without translation. However, if necessary, a translation may be added in brackets ([]).

2) Names and Terms

- Place Names (foreign):

Designation for division of areas should be either translated or hyphenated after the given area name.

Designation for geographical/structure names are not hyphenated, and appear without the equivalent English term.

Institutional names are considered proper nouns. Their names should appear following the preference of the individual institutions.

3) The descriptive designation of a period is usually lowercase, except for proper names or traditionally capitalized terms.

4. Quotation

1) Block Quotations:

- A block quotation should start with double line spacing and an indentation from the left margin. From the second paragraph of the block quotation, additional paragraph indentation is needed.

Texts in block quotation should be written in Times New Roman 10 pts., and not be entirely italicized.

5. Others

1) There is one space after sentence punctuation and not two.

2) The end parenthesis, closing quotation mark, and footnote numbers come after the sentence punctuation.

3) For parentheses within parentheses, use brackets ([]).

6. Basic Citation Format

The following examples illustrate citations using the **author-date** system. Each example of a reference list entry is accompanied by an example of a corresponding parenthetical citation in the text. For more details and many more examples, see chapter 15 of *The Chicago Manual of Style*.

BOOK

Reference List (hanging indent):

Pollan, Michael. 2006. *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of How Eating Has Evolved*. New York: Penguin.

In Text Cite:

[Pollan 2006, 99–100]

Reference List (hanging indent):

Ward, Geoffrey C., and Ken Burns. 2007. *The War: An Intimate History, 1941–1945*. New York: Knopf.

In Text Cite:

[Ward and Burns 2007, 52]

For four or more authors, list all of the authors in the reference list; in the text, list only the first author, followed by et al. (“and others”):

[Barnes et al. 2010, 847]

Reference List (hanging indent) book chapter:

Kelly, John D. 2010. “Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War.” In *Anthropology and Global Counterinsurgency*, edited by John D. Kelly, Beatrice Jauregui, Sean T. Mitchell, and Jeremy Walton, 67–83. Chicago: University of Chicago Press.

In Text Cite:

[Kelly 2010, 77]

Chapter of an edited volume originally published elsewhere (as in primary sources):

Reference List (hanging indent) book originally published elsewhere:

Cicero, Quintus Tullius. 1986. “Handbook on Canvassing for the Consulship.” In *Rome: Late Republic and Principate*, edited by Walter Emil Kaegi Jr. and Peter White. Vol. 2 of University of Chicago Readings in Western Civilization, edited by John Boyer and Julius Kirshner, 33–46. Chicago: University of Chicago Press. Originally published in Evelyn S. Shuckburgh, trans., *The Letters of Cicero*, vol. 1 (London: George Bell & Sons, 1908).

In Text Cite:

[Cicero 1986, 35]

BOOK PUBLISHED ELECTRONICALLY

If a book is available in more than one format, cite the version you consulted. For books consulted online, list a URL; include an access date only if one is required by your discipline. If no fixed page numbers are available, you can include a section title or a chapter or other number.

Reference List (hanging indent):

Austen, Jane. 2007. *Pride and Prejudice: A Novel in Five Books*. New York: Penguin Classics. Kindle edition.

In Text Cite:

[Austen 2007, 101]

Reference List (hanging indent):

Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. *The Founders' Constitution*. Chicago: University of Chicago Press. <http://press-pubs.uchicago>.

edu/founders

In Text Cite:

[Kurland and Lerner, chap. 10, doc. 19]

JOURNAL ARTICLE

Article in a print journal

In the text, list the specific page numbers consulted, if any. In the reference list entry, list the page range for the whole article.

Reference List (hanging indent):

Weinstein, Joshua I. 2009. "The Market in Plato's Republic." *Classical Philology* 104:439–58.

In text cite:

[Weinstein 2009, 440]

Article in an online journal

Include a DOI if the journal lists one. A DOI is a permanent ID that, when appended to <http://dx.doi.org/> in the address bar of an Internet browser, will lead to the source. If no DOI is available, list a URL. Include an access date only if one is required by your discipline.

Reference List (hanging indent):

Kossinets, Gueorgi, and Duncan J. Watts. 2009. "Origins of Homophily in an Evolving Social Network." *American Journal of Sociology* 115:405–50. doi:10.1086/599247.

In text cite:

[Kossinets and Watts 2009, 411]

Article in a newspaper or popular magazine

Newspaper and magazine articles may be cited in running text ("As Sheryl Stolberg and Robert Pear noted in a New York Times article on February 27, 2010..."); they are commonly omitted from a reference list. The following examples show more formal versions of the citations. If you consulted the article online, include a URL; include an access date only if your discipline requires one. If no author is identified, begin the citation with the article title.

Reference List (hanging indent):

Mendelsohn, Daniel. 2010. "But Enough about Me." *New Yorker*, January 25.

In text cite:

[Mendelsohn 2010, 68]

Reference List (hanging indent):

Stolberg, Sheryl Gay, and Robert Pear. 2010. "Wary Centrists Posing Challenge in Health Care Vote." *New York Times*, February 27. <http://www.nytimes.com/2010/02/28/us/politics/28health.html>.

In text cite:

[Stolberg and Pear 2010, 12]

WEBSITE

A citation to website content can often be limited to a mention in the text ("As of July 19, 2008, the McDonald's Corporation listed on its website . . ."). If a more formal citation is desired, it may be cited as in the examples below. Because such content is subject to change, include an access date or, if available, a date that the site was last modified. In the absence of a date of publication, use the access date or last-modified date as the basis of the citation.

Bibliography (hanging indent):

Google. 2009. "Google Privacy Policy." Last modified March 11. <http://www.google.com/intl/en/privacypolicy.html>.

In text cite:

[Google 2009]

Reference List (hanging indent):

McDonald's Corporation. 2008. "McDonald's Happy Meal Toy Safety Facts." <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

In text cite:

[McDonald's 2008]

Jurnal 2017-yil 26-oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot
va axborot agentligi tomonidan № 0936 raqam bilan ro'yxatdan o'tgan.
Tahririyatga kelgan maqolalar mualliflarga qaytarilmaydi.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc)
dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalari chop etilishi lozim bo'lgan ro'yxatga
kiritilgan (30.10.2021. № 308/6).

Manzil: Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos
Hojib ko'chasi 103-uy.
Telefonlar: +99871 281-45-11, +99871 281-41-93.
Website: www.uzlc.navoiy-uni.uz
E-mail: uzlangcult@gmail.com